

A LA TARDOR, FULLES DE COLOR

Ja som a la tardor i els corredors del Jardí estan plens de fulles, sobretot al voltant del ginkgo, perquè, totalment atapeït, el sòl sembla com si hi haguera estesa una catifa de color groc. Als xiquets els agraden molt aquestes fulles perquè tenen forma de ventall i són les fulles de l'arbre xinès amic dels dinosaures, ja que es tracta d'un vertader fòssil vivent. Davant d'aquest espectacle tenen la temptació, els més menuts, de jeure al terra i gaudir gitats de sobines esperant que alguna fulla els caiga a la cara; però hi ha un petit problema, i és que, com que es tracta del ginkgo femella, deixa caure uns fruits (que en realitat són òvuls) que, quan maduren, fan molta pudor per culpa de l'àcid butíric.

Un poc més avant, el til·ler desprèn unes fulles grans i amb forma d'un color groc també molt intens. Aquest color és degut a l'aparició dels carotens, pigments que han quedat al descobert quan el pigment "rei", la clorofil·la, desapareix i deixa d'emascarar-los. Però la bellesa del conjunt la dona el toc rogenç de les fulles del *Zelkova* del Caucas, amb la presència de les xantofil·les i, és clar, el verd permanent dels arbres perennifolis que mantenen la fulla tot l'any, com és el cas dels palplantats *Brachichitos* australians, que són els arbres dels troncs verds.

També observem arbres amb unes fulles fortes, greixades i recobertes de ceres que resten a l'arbre tot l'any. Aquestes plantes presenten unes adaptacions pròpies del bosc mediterrani, el qual és present en la major part de la Península Ibèrica, menys en la zona del nord, que presenta bosc atlàntic.

Això ens indica que la majoria dels arbres del Jardí passaran tot l'hivern dormint fins a la primavera, quan el bon oratge desperte l'arbre i l'estimule a fabricar clorofil·la, i així, de nou, s'inicia el procés de la fotosíntesi i la producció d'aliment perquè rebrotin els arbres amb noves branques i fulles verdes.

Arreplegant fulles de diferents formes, premsant-les i guardant-les en fulls adhesius amb el seu nom, podem crear un herbari de fulls plastificats com el de la fotografia.

© Gabinet de Didàctica del Jardí Botànic de la UV

Festa de la Ciència de la Universitat que es va celebrar al Jardí Botànic l'any 2000.

n ACTIVITAT

Nom: Herbari de fulles plastificades

Materials: Bosses de plàstic, etiquetes adhesives, llapis, fulls de paper adhesiu transparent, cartolines; en cas de disposar de plastificadora: fulls de plàstic adhesius. Llibre clau d'identificació d'arbres.

Destinataris: A partir de sis anys.

Grau de dificultat: Fàcil.

Us proposem una activitat fàcil i molt interessant. Es tracta de fer un herbari de fulles plastificat. El motiu d'utilitzar plàstic és obtenir una bona conservació per a un material d'estudi permanent. Procedirem, en primer lloc, a recollir fulles del terra tan tendres, senceres i netes com siga possible; sempre tindrem en compte, quan eixim al camp, recollir solament allò que ens faça falta, per intervenir el menys possible en el medi. Cada tipus de fulla serà diferent i es guardarà en una bossa de plàstic i amb una etiqueta adhesiva on posarem el nom de l'arbre al qual pertany amb llapis. En arribar a l'aula o a casa, les estendrem entre fulls de diari per emmagatzemar-les i premsar-les. Si no disposem d'una premsa, en podem fabricar una fent servir llibres. A dins posarem les fulles entre papers assecants fins que s'assequen. Si les fulles són grans o greixades, els assecants s'han de canviar cada dos o tres dies.

Després d'una setmana les traurem i ja podrem enganxar-les sobre un paper adhesiu transparent per les dues cares de la fulla (anvers i revers), o utilitzarem la plastificadora. Per omplir la fitxa de l'arbre amb un text complementari que afegeix valor descriptiu on figurarà el nom comú, la família, el nom científic, l'origen, descripció i peculiaritats, emprarem llibres clau d'identificació.

Si tenim l'ajut dels grans, també podem assecar les fulles utilitzant substàncies com sorra seca, bòrax i gel de sílice.

Gabinet de Didàctica
Jardí Botànic de la Universitat de València
Integrat per Mª José Carrau, Olga Ibáñez, Pepa Rey,
Mª Jesús Romero i Àngel Sanchis